

KATEDRA MATEMATIKY A DIDAKTIKY MATEMATIKY
POSUDEK OPONENTKY BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce	Kateřina KLIKAROVÁ
Název práce	Slovní úlohy v učivu základní školy
Autor posudku	doc. RNDr. Darina JIROTKOVÁ, Ph.D.

Cíle (stanovení, splnění, reflexe splnění)

Cílem posuzované bakalářské práce je vytvořit sbírku slovních úloh z nematematických předmětů pro žáky 2. stupně, provést jejich analýzu z hlediska vazby na teorii, vyřešit je a popsat řešitelskou strategii, případně více možných strategií, popsat fáze řešení, poukázat na situace, v nichž lze úlohy využít a zdůraznit mezipředmětové vztahy, které vytvořené úlohy zprostředkovávají. V závěru práce autorka reflektuje splnění svých cílů a považuje je za splněné. Souhlasím, že kromě posledních dvou jsou cíle práce splněny, a akceptuji, že 20 úloh ze čtyř přírodovědných předmětů lze považovat za sbírku úloh. Splnění posledních dvou cílů vidím jako problematické. Je těmi situacemi, v nichž lze úlohu využít, myšleno vymezení použitých pojmů z jednotlivých předmětů, jako např. Pohyb těles? Považuje autorka stručný popis vědního oboru, např. Fyzika, za zdůraznění mezipředmětových vztahů?

Obsahové části (úplnost, relevance, řazení)

Práce má zřetelnou a logickou strukturu. V úvodu autorka zdůvodňuje volbu tématu své závěrečné práce. Motivací pro volbu daného tématu bylo nabídnout žákům jiný pohled na slovní úlohy, a tím zmírnit nebo odstranit jejich neoblíbenost. Prosím o reakci autorky na otázku, proč si myslí, že uvedené úlohy zmírní nebo odstraní neoblíbenost slovních úloh.

V teoretické části jsou vymezeny pojmy, se kterými se částečně pracuje v praktické části. Některé odstavce v teoretické části vazby na praktickou část nemají, ale jen dokreslují nějaký pojem, jako např. tři historické úlohy. V úvodu teoretické části autorka uvádí, že se zaměřuje na definici slovní úlohy, avšak žádná definice formulována není. Za přínosné považuji uvedení souboru základních znalostí potřebných k řešení navržených úloh.

Praktická část je tvořena souborem úloh ze čtyř přírodovědných předmětů. Formou tabulky je každá úloha zařazena do některého typu podle rozdělení z různých pohledů popsaných v teoretické části. V závěru autorka shrnuje obsah své bakalářské práce a zdůrazňuje využívání matematických znalostí v jiných předmětech.

Odborná část (matematika/didaktika: náročnost, správnost, výstavba, konzistence apod.)

Analýza slovních úloh v předložené práci spočívá v popisu každé úlohy formou tří tabulek, ve kterých jsou úlohy zařazeny do nějakého typu, je popsán postup řešení, jsou vyjmenovány potřebné znalosti a očekávané činnosti řešitele úlohy v jednotlivých řešitelských etapách. Tedy v textu je 60 tabulek a z toho je vždy 20 tabulek nazvaných stejně, např. Popis slovní úlohy podle rozdělení úloh. Ve všech těchto 20 tabulkách je uvedeno, že se jedná o nematematickou kalkulační úlohu. S tímto cílem však úlohy byly tvořeny, tedy nedává smysl u každé úlohy tyto údaje opakovat a považovat je za prvek analýzy. Dva ze tří údajů těchto tabulek jsou zbytečné. V teoretické části jsou uvedena rozdělení podle položené otázky na další typy kromě kalkulační – rozhodovací, určovací, konstrukční a důkazová a podle jejich role v rámci školského systému na motivační, ilustrační, procvičovací, diagnostická a kontrolní. Proč se autorka nepokusila zpestřit své úlohy tvorbou i jiných než pouze kalkulačních úloh.

Z 20 úloh je 6 považováno za jednoduché. Domnívám se, že by bylo přehlednější, kdyby všechny tabulky (60), nebo alespoň tabulky k úlohám z jednoho předmětu (15) byly vyjádřeny jednou tabulkou. Většina údajů se v nich opakuje a je náročné sledovat, zda a v jakém parametru se úlohy liší. Ke každé úloze je navrženo vzorové řešení a ve všech tabulkách u položky strategie je uvedeno vždy shodně „Hledání v paměti, algebraické a přímý způsob.“ Mohla by se autorka pokusit pro

obhajobu vytvořit aspoň jednu úlohu, u které bude odlišná řešitelská strategie? Obdobně 20 krát opakovaných údajů, které lze říci jednou větou, je více.

Přínos (originalita, použitelnost apod.)

Prosím autorku práce, aby při obhajobě ukázala, čím jsou navržené úlohy přínosnější než běžně používané úlohy v daných předmětech.

Formální náležitosti (gramatika, styl, typografie, grafické části, odkazy a citace, celková úprava)

Po formální stránce je práce dobrá. Nalezla jsem minimálně překlepy, matematické zápisy jsou pečlivě formátovány, tituly uvedené v seznamu použité literatury jsou v textu řádně citovány. Práci lze po formální stránce vytknout pouze časté ponechání částí stránek volných, značného množství tabulek, v nichž jsou mnohé údaje stejné a množství a stejnost způsobují nepřehlednost.

Zdroje (reprezentativnost, relevance, použití). Použité zdroje jsou dobré a danému typu práce relevantní. Upozorňuji autorku, že i didaktika matematiky se vyvíjí a že titul z roku 1962 je poněkud zastaralý.

Další poznámky: Považuji za nedostatek práce, že ani jedna úloha nebyla odpilotována se studenty a nebyl tak potvrzen přínos vytvořených úloh a nebylo prověřeno, že autorkou nabídnuté řešení úlohy odpovídá postupu, který je přiměřený žákům.

Prosím studentku, aby 1) uvedla ilustraci toho, jak by s úlohami měl učitel ve třídě pracovat, aby se rozvíjely schopnosti žáků řešit problémy, 2) zdůvodnila, proč do tabulky Popis fází řešení slovní úlohy uvádí 3 položky podle Novotné (2000) a 4 položky podle Polya (2016). V čem se tyto přístupy odlišují?

Shody nalezené systémem Theses: jsou 2 % a jsou v práci důsledně označeny jako citace z použité literatury. Všechny použité zdroje jsou řádně citovány.

Hodnocení: Práce splňuje podmínky kladené na bakalářskou práci. Práci doporučuji k obhajobě.

V Praze 22. 8. 2024

Darina Jirotková